

Kohanimeseaduse ja kinnistusraamatuseaduse muutmise seaduse eelnõu SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Kohanimeseadus jõustus 1. juulil 2004. Kohanimeseadus reguleerib Eesti kohanimed määrämist ja kasutamist ning selle üle järelevalve teostämist. Seaduse põhieesmärk on tagada Eesti kohanimed ühtlustatud kasutämine ning kultuuriliselt ja ajalooliselt väärtuslike kohanimed kaitse.

Seaduse rakendamisel on ilmnenud, et mõnda seaduse sätet on võimalik tõlgendada mitmeti. Käesoleva eelnõuga likvideeritakse õigusselguse tagämise eesmärgil seaduse rakendamisel ilmnenud mitmetimõistetävused.

Lisaks on tekkinud vajadus täpsustada, millised maaüksused on kohanimekohustusega.

Kohanimeseaduse muutmise seadusega ajakohastatakse ja täpsustatakse õigusakti regulatsiooni ning viiakse see kooskõlla Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE) (ELT L 108, 14.03.2007, lk 1–14). Seadus reguleerib kohanimesid kui ruumiandmete infrastruktuuri olulist osa vastavalt INSPIRE direktiivile.

Eelnõuga lihtsustatakse seaduse rakendamist. Kehtiva seaduse alusel on kehtestatud kaheksa Vabariigi Valitsuse, regionaal- ning haridus- ja teadusministri antavat rakendusakti, seaduse eelnõuga vähendatakse nende hulka viieni ja lihtsustatakse rakendusnõudeid.

Vabariigi Valitsuse 22.12.2011 määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 66 lõike 3 kohaselt võib seni kehtinud normitehnika eeskirja nõuete järgi koostada eelnõu, mille väljatõötämist on alustatud enne käesoleva määruse jõustumist ja mis esitatakse kooskõlastämiseks aastal 2012 ning millele ei rakendata määruse lõikes 2 sätestatud. Kohanimeseaduse muutmise seaduse eelnõu koostämist alustati juba 2010. aastal ning seetõttu ei ole eelnõu osas peetud vajalikuks järgida nimetatud määruises sätestatud väljatõötämiskavatsuse, kontseptsiooni, mõjude analüüsi ja mõjude järeelhindämise kohta sätestatud nõudeid. Seaduse väljatõötämisel ja mõjude analüüsimisel on lähtutud kuni 1. jaanuarini 2012 kehtinud õigustloovate aktide eelnõude normitehnika eeskirjast.

Käesoleva seaduse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonna peaspetsialist Aule Kikas (612 5147, aule.kikas@siseministeerium.ee), Eesti Keele Instituudi peakeelekorraldaja Peeter Päll, Maa-ameti aadressiandmete osakonna juhataja kt Mall Kivisalu, Maa-ameti topoandmete büroo juhataja kt Olev Veskimäe, Võru Instituudi teadur Evar Saar, Tallinna Linnaplaneerimise Ameti kohanimekorraldaja Liisi Sokk ning AS Regio peakartograaf Jüri Jagomägi. Eelnõu juriidilise korrektuuri tegi Siseministeeriumi regionaalarengu osakonna õigusnõunik Olivia Taluste (612 5051, olivia.taluste@siseministeerium.ee).

Seaduse eelnõu vastuvõtmiseks Riigikogus on vaja lihthäälte enamust.

2. Seaduse eesmärk

Eelnõu väljatöötamine on tingitud vajadusest ajakohastada ja täpsustada kohanimede määramise ja kasutamise regulatsiooni.

Seaduse eelnõu väljatöötamise üks eesmärk on viia seadus kooskõlla Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE) (ELT L 108, 14.03.2007, lk 1–14). Seadus reguleerib kohanimesid kui ruumiandmete infrastruktuuri olulist osa vastavalt INSPIRE direktiivile.

Teine oluline seaduse eesmärk on tagada kohanimeandmete kvaliteet nii riiklikus kohanimeregistris kui avalikus kasutuses. Samuti tuleb likvideerida kohanimeseaduse rakendusprobleemid, mis on tõusetunud maaüksustele kohanime määramisega ning maaüksuste nimede kasutamisel koha-aadressides avaliku teabe seaduse § 43⁹ lõike 1 punkti 3 rakendamisel.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kolmest paragrahvist. Esimeses paragrahvis sisalduvad kehtiva kohanimeseaduse sätete muudatused, kehtetuks tunnistamised ja täiendamised, teine paragrahv sisaldab kinnistusraamatusseaduse ühe sätte kehtetuks tunnistamist, kolmas reguleerib käesoleva seaduse jõustumist.

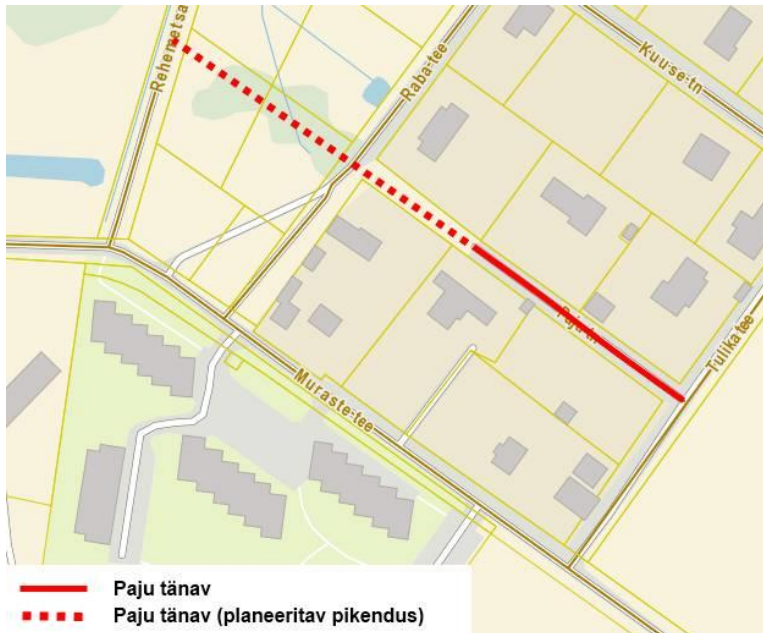
Teistes riikides on kohanimesid puudutavad sätted tavaliselt laiali mitmes eri õigusaktis; Eesti seadusele lähim analoog on Norra kohanimeseadus, mis reguleerib üksnes kohanimede kirjapildi korrastamist. Eesti kohanimeseadust on oma kõikehõlmavusega toodud eeskujuks teistele riikidele ÜRO kohanimekorralduskonverentsidel.

Alljärgnevalt on selgitatud detailsemalt eelnõuga kavandatavaid muudatusi kohanimeseaduse peatükkide kaupa:

3.1. Üldsätted

Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetakse kohanimeseaduse § 3 lõike 7 punkti 2 ja täiendatakse senist kohanime määramise mõistet, mis loeb kohanimemääramiseks ka ametliku kohanime muutmise, sõnadega „või nimeobjekti ruumikuju muutmine“. Muudatuse eesmärk on luua ühene selgus kohanime määramise mõistes. Muudatust on vaja tagamaks õigusselgus juhul, kui ei muutu mitte kohanimi vaid selle ruumikuju ulatus. Mõiste *ruumikuju* tuleneb ruumiandmete seaduse § 3 lõikest 3 ja tähendab ruumiobjekti geomeetrilist kuju.

Näide: Tänav kannab ametlikku kohanime Paju tänav. Planeeringu käigus pikendatakse tänavat ning tekib vajadus anda tänavanimi ka uuele osale. Sellisel juhul ei määrata uut kohanime, vaid tegemist on nimeobjekti ruumikuju muutmisega.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse kohanimeseaduse § 3 lõikega 8, mis defineerib mõiste „kohanimeandmed“. Kohanimeandmed on andmed, mis kirjeldavad kohanimega seotud keelilisi tunnuseid ja nimeobjekti, samuti kohanime määramist. Nimetatud termin on toodud sisse õigusselguse loomiseks.

3.2. Kohanime määramine

Eelnõu § 1 punktiga 3 tehakse kohanimeseaduse § 4 lõikes 1 täpsustus, et lisaks olemasolevatele nimeobjektidele võib kohanime määrata ka planeeritud objektile. Planeeritud objektidele määrati ka seni kohanimed, ja see ei olnud seadusega vastuolus, kuid osa kohaliku omavalitsuse üksuste hulgas tekitab siiski senine seaduse sõnastus segadust, kas seda ikka võib teha.

Eelnõu § 1 punktid 4-6: kohanimeseaduse § 4 lõikeid 1 ja 2 on täpsustatud termini *nimeobjektide kogum* sissetoomisega. Nimeobjektide kogumi moodustavad näiteks lähestikused ühissõidukipeatused, millel on ühine nimi. Seega on ühissõidukipeatused kohanimetekohustusega objektid, millele tuleb kohanimeseaduse § 4 lg 1 p 5 alusel määrata kohanimi olenemata sellest, kas tegu on üksiku nimeobjektiga või nimeobjektide kogumiga. Samuti annab kohanimeseaduse § 4 lõikesse 2 tehtud täpsustus võimaluse määrata üks ühine kohanimi väikestest saartest koosnevale saarestikule, mille igale osale ei ole vajadust määrata eraldi kohanime.

Eelnõuga täpsustatakse kohanimeseaduse § 4 lõike 1 punktide 4-5 sõnastust, ehk täpsustatakse kohanime määramise kohustusega objektide loetelu. Seadusesse on toodud kohanimetekohustusega objektide mõningane üldistamine ning viidud regulatsioon kooskõlla [ruumiandmete seadusega](#), samuti lisatakse maaüksus selgesõnaliselt kohanimetekohustusega objektide hulka. Nimetatud muudatuse põhjuseks on maaüksuste nimede kasutamine koha- aadressides, mis omakorda tuleneb ruumiandmete seadusest. Kehtiv kohanimeseadus on maaüksustele kohanime määramise kohustuse paneku osas ebamäärane. Maaüksustele tuleb seaduse kohaselt määrata kohanimi juhul, kui nende eristamine kohanime alusel on vajalik või kui kohanime soovitakse kanda kinnistu nimena kinnistusraamatusse, see lause ei taga aga selgust, millest see eristamise vajadus tuleneb. Sealhulgas nõuab seadus kohanime määramist tänavale, väljakule või muule asustusüksusest väiksemale nimeobjektile, mille nime

kasutatakse aadressis (kohanimeseaduse § 4 lg 1 p 4). Kuna ruumiandmete seadus näeb ette (§ 49 lg 2), et koha-aadressis kasutatavad kohanimed on ainult ametlikud kohanimed kohanimeseaduse tähenduses (sh see kohanimede määramise nõue laieneb ka maaüksustele koha-aadressi määramisel), siis tähendab see seda, et kõigile maaüksustele tuleb kohanimeseaduse ja ruumiandmete seadust koostoimes tõlgendada kohanimi ikkagi määrata.

Kohanimetähtsusega maaüksused on vaja selgelt eristada nendest maaüksustest, mis ei vaja kohanime. Kohanimetähtsusega maaüksuste nimed peavad olema vastavuses kohanimedele esitatavatele nõuetele. Ülejäänud maaüksustele neid nõudeid ei esitata, neile kehtivad üldised õigekirjareeglid. Eelnõuga vähendatakse oluliselt nende maaüksuste arvu, mis on kohanimetähtsusega koha-aadressideks ruumiandmete seaduse tähenduses. Suur hulk kohanimetähtsustele mitteavastavatest maaüksuste nimedest on juba tänaseks korrastatud, sest ka kehtiva kohanimeseaduse, keeleseaduse, ruumiandmete seaduse ja aadressiandmete süsteemi määramise kohaselt sai maaüksuste nimede korrastamist omavalitsustelt nõuda. Seejuures tuleb arvestada, et maaüksuste hulgast enamiku moodustavad pigem tehnilisi objekte (teid, alajaamasid jne) teenindavad maaüksused ja vaid väike hulk (umbes 10% maaüksuste koha-aadressidest) on need, mis uue eelnõu alusel jääksid kohanimetähtsusega maaüksusteks (ruumiandmete seadus paigutab kõik maaüksused kohanimetähtsusega objektide hulka ja ei ole ette näinud erandeid neile maaüksustele, mis käesoleva eelnõuga on sätestatud).

Kohanimeseaduse § 4 lõike 3 osas kavandatakse eelnõu § 1 punktiga 7 tuua välja erisused, millal ei ole maaüksus kohanimetähtsusega objekt. Maaüksus ei ole kohanimetähtsusega objekt juhul, kui 1) maaüksus on adresseeritud aadressikoha järgi (näiteks Pikk tn 10); 2) maaüksus on moodustatud tehnilise objekti teenindamiseks (näiteks Kase tee L4); 3) maaüksusel ei paikne adresseerimist vajavaid objekte (näiteks Paikuse metskond 30); 4) maaüksus ei moodusta iseseisvalt kasutatavat kinnisasja (näiteks Raja juurdelõige 2).

Eelnõu § 1 punktidega 8 ja 9 kavandatakse õiguselguse huvides täpsustada kohanimeseaduse § 5 lõigete 4 ja 5 sõnastust ning lisatakse lõige 5¹. Lõikes 4 on tegemist sõnastuse korrastamisega, sätte mõte ei ole muutunud. Lõikes 5 asendatakse sõna „akvatooriumiobjektile“ sõnaga „nimeobjektile“. Praktikas ei ole taolised mitme omavalitsusüksuse territooriumile jäävad nimeobjektid vaid akvatooriumid, vaid ka näiteks lahed, madalad ja mitmed teised loodusobjektid. Lõike 5¹ lisamisega täpsustatakse nime määramist aadressikohale, mis jääb mitme omavalitsusüksuse territooriumile. Näitena võib tuua juhu, kui omavalitsusüksuse halduspiir lõikab tänavat. Sellisel juhul on kohanimemääraval õigus määrata kohanimi oma territooriumi osal asuvale liikluspinnale vaatamata sellele, et looduses moodustab mitut omavalitsust puudutav objekt terviku. Nimetatud lõige annab täpsustuse aadressikohtades kasutatavate kohanimede määramisel.

Vältida ei saa olukorda, kui üks teelõik muudab halduspiiril nime. Punkt on oluline nt üleriigiliste maanteedehetuste puhul, kui maanteedele määratakse asula piires mingi muu nimi.

Eelnõu § 1 punktiga 10 kaasajastatakse kohanimeseaduse § 6 lõike 2 punkti 3. Kui varem ei olnud kaardimaterjal niivõrd kättesaadav, oli mõningatel juhtudel võimalus lisada kohanimemääramise õigusaktile nimeobjekti asukoha kirjeldus. Tänapäevaste võimaluste juures ei ole selline lähenemine enam mõistlik. Seega – kohanime määramise õigusakti juurde kuulub alati asukoha kaart. Kaarti võib asendada ka nimeobjekti identifitseeriv tunnus nimeobjekti andmeid põhiantmetena pidavast riigi andmekogust, kui seal on vastav ruumikuju olemas. Kaart võib sisalduda ka näiteks katastriüksuse moodustamise toimikus.

Eelnõu § 1 punktiga 11 täpsustatakse kohanimeseaduse § 6 lõiget 4 - sätte kohaselt ei pea kohanime määramist taotleval maaomanikul enam eraldi kooskõlastust ega esitada täiendavat kirjalikku arvamust kohanime määramiseks maaüksusele. Nimetatud kooskõlastust asendab kohanime määramise aluseks olev taotlus, mis väljendab maaomaniku taht.

Eelnõu § 1 punktiga 12 tunnistatakse kehtetuks kohanimeseaduse § 6 lõige 5, kuna vajadus taolise täiendava kooskõlastuse järele, kooskõlastada erateele nime määramise kavatsus ministriga, kelle pädevusse kuulub riigiteele nime määramine, puudub.

Eelnõu § 1 punktiga 13 lisatakse kohanimeseaduse § 6 lõikele 8 teine lause, mis täpsustab kohanime määramise eelnõu avalikustamist. Avalikustamine ei ole vajalik, kui tegemist on maaüksusele määratava nimega. Tegemist on menetluskiiruse võrdsustamisega, kuna kohanimetäpsustusega maaüksuste nimed, mis on ühtlasi ka koha-aadressideks, registreeritakse alates 2012. aasta 1. jaanuarist aadressiandmete süsteemis, kus nad läbivad kohanimede esitatavate nõuete kontrolli. Nimesid, mis ei vasta nõuetele, ei registreerita aadressiandmete süsteemis (ADS) ning nad saadetakse kohanimemäärajale edasiseks menetluseks. Maaüksusele määratav kohanimi on üldjuhul väiksema mõjualaga kui teised kohanimed ning seetõttu ei ole üldises korras avalikustamine vajalik.

Eelnõu § 1 punktiga 14 tehakse sõnastuslik täpsustus kohanimeseaduse § 7 lõike 1 punkti 1 osas.

Eelnõu § 1 punktid 15 ja 16: kohanimeseaduse § 7 lõikes 2 täpsustatakse ametliku kohanime muutmise menetlust punktis 3 ning sama lõike punkt 4 tunnistatakse kehtetuks. Enne ruumiantmete seaduse rakendamist ei olnud nimeobjekti ruumikuju kohta selgitust ega nõudeid. Praktikas oli olukordi, kui ruumikuju (näiteks tänava puhul) on lahustükides või paiknevad ebaselgelt, mis ei taga kohanimetäpsustuse ühest arusaadavust ja määratlemist. Näiteks: kui tänav on kahes lahustükis, siis sisuliselt on see kohanimena eksitav. Seetõttu on toodud seadusesse säte, mille kohaselt ametlikku kohanime võib muuta, kui kasutusel olev kohanimi ja nimeobjekti ruumikuju ei taga üheselt mõistetavust.

Muudeks mõjuvateks põhjusteks tuleb küsida nõusolekut regionaalministrilt, kes teeb otsuse pärast seda, kui ta on saanud arvamuse kohanimenõukogult (§ 7 lõige 3).

Eelnõu koostajad pidasid vajalikuks tunnistada kohanimeseaduse § 7 lõike 2 punkt 4 kehtetuks, sest juhul, kui see säte kehtib, ei saa esineda ühtegi juhtumit, millal tuleks rakendada § 7 lõiget 3.

Eelnõu § 1 punktiga 17 kavandatava kohanimeseaduse 7 lõike 5 muudatuse puhul on tegemist sätte täpsustamisega ja selle kohaselt võib ametliku kohanime kehtetuks tunnistada, kui nimeobjekti tegelikkuses ei ole (varasem sõnastus oli, et nimeobjekt on kaotatud või hävinud).

Eelnõu § 1 punktiga 18 täiendatakse kohanimeseaduse § 8 lõikega 2, millesse on toodud sisse eriregulatsioon juhaks, kui kohanimeregister võtab andmeid üle teistesse andmekogudesse tehtud kannete alusel. Näiteks maaüksuse nime määramise kohta käivat dokumentatsiooni ei ole vaja esitada kohanimenõukogule ega riiklikule kohanimeregistrile, kuna antud menetlus toimub ruumiantmete seaduse alusel ADS-i infosüsteemis. Kui maaüksusele soovitakse määrata nõuetele mittevastavat kohanime, algatatakse vastav menetlus vastavalt ruumiantmete seadusele ning keeldutakse kandest ADS-is või kui nõuetele mittevastav kohanimi on juba määratud ja registreeritud ADS-is, siis on võimalik teha omavalitsusele ettepanek nime muutmiseks ning vajadusel algatada järelevalvemenetlus vastavalt kohanimeseaduse § 26 sätestatule. Säte on vajalik asjaajamise lihtsustamiseks, kuna näiteks

maaüksuste puhul on kohanime näol tegu lähiaadressiga, mis esmalt registreeritakse ruumiandmete seaduse kohaselt ADS-is. Iga vastava andmekoguga, kus kohanimeobjekte hallatakse, on võimalik analoogne regulatsioon, kuid seejuures peab siiski arvestama, et kohanimi saab olla ametlik üksnes siis, kui ta on kohanimeregistris registreeritud.

3.3. Kohanimele esitatavad nõuded

Eelnõu § 1 punktiga 19 täpsustatakse kohanimeseaduse § 11 lõike 2 sõnastust ehk rööpnime määramisele piirangute seadmist. Tänavatele ja väikekohtadele (ruumiandmete seaduse kohaselt aadressikohtadele) ei või määrata rööpnime seepärast, et rööpnime kasutamine lähiaadressides ei ole otstarbekas. Koha-aadress peab olema minimaalselt vajaliku pikkusega.

Eelnõu § 1 punktiga 20 täiendatakse kohanimeseaduse 3.peatükki §-ga 11¹, mis sätestab volitusnormi kohanime vormistamise ja kasutamise korra kehtestamiseks regionaalministri määrusega, milles sätestatakse:

- 1) nõuded kohanimede koostisosade kasutamisele ja vormistamisele;
- 2) kohanimede eksitava sarnasuse kindlakstegemise põhimõtted;
- 3) nimeobjektide ruumikujude paiknemise põhireeglid;
- 4) nõuded kohanime liigisõna kasutamisele, lühendamisele või ärajätmisele;
- 5) nõuded kohanimeregistrisse kantavate ametlike kohanimede ja asjaomaseid nimeobjekte iseloomustavatele andmetele;
- 6) nimeobjektide liigitamise kord.

Praegu kehtivad, mitme õigusaktiga kehtestatud määrused koondatakse ühte rakendusakti, mille eesmärgiks on regulatsioonide õigusselguse tagamine ja kättesaadavuse lihtsustamine. Aktid, mis kaotavad käesoleva seaduse jõustumisega kehtivuse on:

- o [Nimeobjektide liigitus](#) (regionaalministri 17.06.2004 määrus nr 4. RTL 30.06.2004, 87, 1374)
- o [Kohanime liigisõna, hargtäiendi või muu osa lühendamise või ärajätmise kord](#) (regionaalministri 17.06.2004 määrus nr 3. RTL 30.06.2004, 87, 1373)
- o [Kohanimeregistrisse andmete esitamise kord](#) (regionaalministri 05.10.2004 määrus nr 6. RTL 14.10.2004, 133, 2053)
- o [Kohanimeregistrist andmete väljastamise kord](#) (regionaalministri 05.10.2004 määrus nr 5. RTL 14.10.2004, 133, 2052)

Eelnõu § 1 punktiga 21 kavandatakse lisada kohanimeseaduse § 12 lõikesse 3 regulatsioon, millal võivad ühe asustusüksuse piires asuvad nimeobjektid olla samanimelised.

Punkti 1 alusel võivad olla samanimelised maaüksused, mis kuuluvad kinnistusraamatu ühte registriosas ja millel samal ajal ei paikne adresseerimist vajavaid objekte või on need ainult ühel nendest üksustest. Ajalooliselt on endisaegsed talud koosnenud hoonestatud maaüksusest ja lahustükkidest (põllumaad, metsamaad, karjamaad). Üldjuhul on tagastamise käigus määratud kõigile lahustükkidele ühine nimi. Kui ajalooliselt on maaüksused kandnud üht nime, siis ei ole vajadust kõikide selliste lahustükkide ümbernimetamiseks seni, kuni need üksused kuuluvad kinnistusraamatus ühte registriosas ja ainult ühel nendest üksustest on hooned. Niipea, kui hoonestatakse ka mõni teine üksus, on vajalik määrata eristav kohanimi. Sama nõue tekib ka juhul, kui omanik müüb ühe nendest üksustest ära ja moodustatakse uus kinnistusregistri osa.

Punkt 2 võimaldab sama nime määramist maaüksustele, mis on moodustatud tehnilise rajatise teenindamiseks. Näiteks teid teenindavad maaüksused hajaasustuses omavad enamasti sama nime, mis on tee nimi teeregistris. Selliseid maaüksusi eristatakse üksteisest üksnes katastritunnuse alusel. Tehnilisi rajatise teenindavale maaüksusele ei pea kohanime määrama, kuid kui seda siiski tehakse, siis on selline regulatsioon vajalik.

Punkt 3 võimaldab sama kohanime määramist neile maaüksustele, mis ei moodusta iseseisvalt kasutatavat kinnisasja. Näiteks juhul, kui tee laiendamiseks jagatakse hajaasustuses teeäärsest maaüksusest välja kitsas riba, siis võib sellele ribale määrata sama nime, mis on teed teenindaval maaüksusel. Samuti on maareformi läbiviimise käigus ja maakorraldustööde teostamisel tekkinud selliseid ribaja kujuga maaüksusi, mis kuuluvad kokku naaberüksusega, kuid neid ei ole kokku liidetud. Eelkirjeldatud juhul võib sellise üksuse nimena kasutada samuti põhitüki nime.

Eelnõu § 1 punktidega 22 ja 23 muudetakse kohanimeseaduse § 13 lõikes 4 pühendusnime määramise põhimõtet ning täiendatakse paragrahvi lõikega 4¹. Kui senini ei olnud sätestatud piirangut pühendusnime määramise ajale, siis uue regulatsiooni kohaselt ei või enne viie aasta möödumist isiku surmast määrata pühendusnime ilma regionaalministri nõusolekuta. Regionaalminister teeb otsuse pärast seda, kui on ära kuulanud kohanimenõukogu arvamuse. Nimetatud säte lähtub ÜRO 8. kohanimekorralduskonverentsi (Berliin, 2002) resolutsioonist 2, mille 2. punkt soovib, et nimemääravad kehtestaksid oma juhistes sobiva ooteaja, mida nad soovivad enne pühendusnime määramist järgida. Volitusnorm viiakse lahku pühendusnimede määramise korralduslikest sätetest.

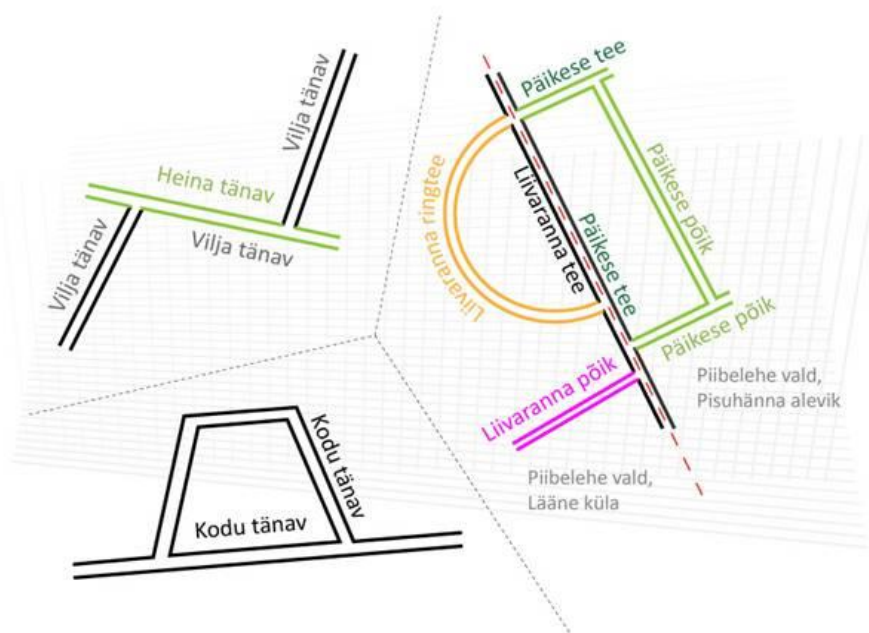
Eelnõu § 1 punktiga 24 täiendatakse kohanimeseaduse § 13 lõiget 6 punktiga 4, lisades sättega põhimõtte, et ka kohanimeobjekti ruumikuju ei või olla segadust tekitav. Näiteks ei või samaliigiliste nimeobjektide ruumikujud olla omavahel kattuvuses ning ka osaline kattumine tekitab segadust ja on seetõttu keelatud.

Eraldiseisvalt, üksnes liikluspinna ruumikuju muuta ei ole mingit mõtet, vajalik on läheneda komplekselt ja kogu piirkonna adresseerimise vajadustest lähtuvalt korrastada nii liikluspinna ruumikuju kui ka adresseeritavate objektide aadresse, lähtudes eelkõige ruumiandmete seaduse nõuetest.

Sageli esineb olukordi, kus liikluspinna enda ruumikujuga ja nimega probleeme ei ole, kuid kuna adresseerimisel on omavalitsus objektide numereerimisel kaldunud loogilisest järjestusest kõrvale, siis ei jää sageli muud üle, kui muuta ka liikluspinna ruumikuju, luues uusi liikluspindasid juurde või pikendades/lühendades olemasolevaid liikluspindade ruumikujusid. Alltoodud Kodu tänava näite põhjal oleks loogiline muuta kaarja kujuga tänava nimi näiteks Kodu põiguks, et tagada adresseerimisel loogiline järjestus. Seega tulenevad liikluspinna ruumikujude muudatusvajadused sageli adresseerimise vajadustest, mitte kohanimeseaduse nõuetest.

Kohanime määramise protsess eraldiseisvana ei ole omavalitsustele üldjuhul eriti kulukas, pigem toob kulutusi kaasa aadresside muutmine ning piirkonnas tuleb vaadelda probleeme komplekselt koos adresseerimise vajadustega.

Toome mõned näited, mis on senises praktikas ette tulnud tänavate ja teede ruumikujudega.

- Näiteks Vilja ja Heina tänav on teatud lõigus kattuvad ning kui selline lõik on juba 20 meetri pikkune, siis ei ole tagatud, et looduses liikuv inimene suudab kiiresti aru saada, kuidas Vilja tänav edasi kulgeb. Liiklejale võib jääda ebaselgeks, millises suunas ristmikust ta peaks jätkuvat lõiku otsima.
- Kodu tänava korral on moodustatud silmus, sellisel juhul ei ole samuti hoonete ja maaüksuste aadresside loogiline järjestus võimalik ning selline kohanimeobjekti (tänav) ruumikuju tekitab segadust.
- Päikese tee ja Liivaranna tee korral on tegu osaliselt samale liikluspinnale erinevate nimede andmisega ning lisaks on Liivaranna tee ja Päikese tee ka erineva ruumikujuga. Tegemine on sama omavalitsuse piires erinevates asustusüksustes asuvate kinnisvaraarendusprojektidega. Omavalitsus peab erinevate detailplaneeringute koostamisel jälgima nende omavahelist kooskõla ja tagama üheselt mõistetava adresseerimise.
- Päikese põigu korral on tegu mitmeharulise liikluspinnaga ning lisaks on põik pikem kui Päikese tee ise, seega on otstarbekas pigem määrata kaks erinevat liikluspinna nime Päikese põigu asemel.

3.4. Kohanimede kasutamine

Eelnõu § 1 punktiga 25 täpsustatakse kohanimeseaduse § 14 sõnastust, mis sätestab senisest selgemalt ametliku kohanime kasutamise regulatsiooni: sõnakasutus on ühtlustatud ruumiandmete seadusega ja avaliku teabe seadusega. Sätete põhisisu ei ole muutunud.

Eelnõu § 1 punktiga 26 muudetakse kohanimeseaduse § 15 lõiget 1, mis sätestab senisest selgemalt nõude, et mitteametlikku kohanime võib kasutada üksnes juhul, kui seaduse § 14 lõige 1 ei nõua ametliku kohanime kasutamist. Mitteametlike kohanimedena käsitletakse nii kohanimeregistrisse kantud mitteametlikke kohanimesid kui ka sinna kandmata kohanimesid. Näiteks kaardil kasutatud mitteametlike kohanimede kohta peaks olema vastav märkus kohanimeregistris.

Eelnõu § 1 punktides 27 ja 28 täpsustatakse kohanimeseaduse §-s 16 ametliku kohanime kasutamise erisusi kohanime liigisõna, hargtäiendi ja muude kohanime osade lühendamisel ja/või ärajätmisel. Lõike 1 punkt 1 viitab ruumiandmete osutamisele ruumiandmete seaduse tähenduses.

3.5. Riiklik kohanimeregister

Eelnõu § 1 punktiga 29 kavandatakse lisada kohanimeseaduse § 17 lõikesse 1 kohanimeregistri pidamise eesmärkide hulka kohanimede kohta kogutud teabe eritlemine, st kohanimeandmete analüüs, ekspertis. See on kohanimede töötlemisel vajalik toiming, mille käigus uuritakse kohanime vastavust kohanimeseaduse ja muude õigusaktide nõuetele, sh kohanime keelsust, õigekirjutust, samanimelisust, nimevaliku reeglite järgimist ja ruumikuju vastavust.

Eelnõu § 1 punktiga 30 täpsustatakse, mida Eesti kohanimede kohta kogutava teabe eritlemise käigus kontrollitakse: kohanime vastavust kohanimeseaduse ja muude õigusaktide nõuetele.

Eelnõu § 1 punktiga 31 kavandatakse täiendada kohanimeseaduse § 17 lõigetega 4 ja 5, milles on reguleeritud registri vastutava töötaja ülesanded. Esmatähtis on tagada kohanimede süsteemne hõive. See tähendab, et kõik andmekogud, kus peetakse kohanimeobjektide andmeid põhiaandmetena, edastavad oma andmed kohanimeregistrile. Enne kohanimeregistrisse kande tegemist on vajalik kohanimeandmete eritlemine (esvalt teha kindlaks, kas konkreetne nimi vastab nõuetele ja tuleb kanda kohanimeregistrisse; millise staatusega seda teha; kas nõuda kohanime muutmist). Sellest sättest tulenevalt peab kohanimeregistri vastutav töötaja tagama kohanimede ja kohanimeobjektide ruumikujude vastavuse tegelikule kasutusele ja tegema vajaduse korral ettepanekuid kohanimede vastavusse viimiseks kohanimedele esitatavate nõuete ja tegeliku nimekasutusega. Praktikast tähendab see näiteks ekspertide palkamist või vastavate eksperttööde tellimist, et tagada kohanimede pidev ja süsteemne uurimine ning kvaliteet. Seda tööd on võimalik teha kas piirkondade või kohanimeobjektide liikide kaupa. Seni ei olnud sellist regulatsiooni seaduse tasandil olemas ning töö on käinud vabatahtlikkuse alusel kohanimenõukogu algatatud tegevustega. Paraku ei ole sel viisil võimalik tagada kohanimede korrastatust ega piisavat uurimist. Kohanimed on INSPIRE direktiivi kohaselt esmatähtsaks nii siseriiklikus kui ka riikide vahelises ruumiandmete infrastruktuuris. Ebapiisavate korrastustööde tõttu on geograafilistelt kaartidelt ja ruumiandmekogudest puudu suur hulk kohanimesid või kasutatakse neid moonutatult, mis kahandab Eesti kultuuriruumi olulisi väärtusi.

Et selle ülesande täitmine toimiks tõhusamalt, on riigi andmekogude pidajad, kelle andmekogudes on registreeritud kohanimeobjektide andmed põhiaandmetena, kohustatud lõike 5 kohaselt edastama kõigi andmekogus olevate kohanimeobjektide andmed ja nende hilisemad muudatused kohanimeregistri vastutavale töötajale.

Eelnõu § 1 punktidega 32-34 tehakse muudatused kohanimeseaduse §-s 18. Paragrahvi 18 lõikest 1 jäetakse välja volitusnorm nimeobjektide liigitamise korra kehtestamiseks, kuna see volitusnorm on viidud kavandatavasse kohanimeseaduse § 11¹ lõikesse 2. Kehtiv seadus nägi, ette, et regionaalminister kehtestab nimeobjektide liigituse, mitte vastavat korda. Regionaalminister kehtestab klassifikaatori põhimõtted (tasemed). Tuginedes senisele praktikale on selgunud vajadus klassifikaatorit paindlikult täiendada, mida saaks teha kohanimenõukogu otsusega.

Lõiget 2 täpsustatakse ning lisatakse nõue, et registrisse kantakse kõik mitteametlikud kohanimed, mida kasutatakse ruumiandmekogumites, aadressiandmetes või maakaartidel.

Selline lisaregulatsioon on vajalik, et tagada registri andmete täielikkus ning teiste andmekogude poolt kasutatavus. Kohanimeseaduse § 18 täiendatakse lõikega 3¹, milles sätestatakse põhimõte, et riikliku kohanimeregistri kande aluseks võib olla kohanimeobjekti kanne teises andmekogus ehk toimib andmete ristkasutus. Säte viiakse kooskõlla ruumiandmete seaduse ja avaliku teabe seadusega, mille kohaselt on keelatud asutada ühtede ja samade andmete kogumiseks eraldi andmekogusid. Samas on ka teistel andmekogudel kohustus kasutada edaspidi kohanimeregistris olevaid kohanimesisid.

Kohanimeseaduse § 18 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks, mis reguleeris registrisse andmete esitamise ja väljastamise korda regionaalministri määrusega, kuna nimetatud korda reguleerib kohanimeregistri pidamise põhimäärus ning selle sätete dubleerimiseks puudub vajadus.

Eelnõu § 1 punktiga 35 täiendatakse kohanimeseaduse § 21 punktiga 6¹ laiendades kohanimenõukogu pädevust uue ülesandega kinnitada vajadusel liigisõnaga kohanimetekujule liigisõnata kohanimetuju ning liigisõnata kohanimetekujule liigisõnaga kohanimetuju. Säte on vajalik näiteks juhul, kui kohanime andmed laekuvad teisest andmekogust ja seal ei ole kohanimele liigisõna lisatud, siis on võimalik nimekujusid täpsustada kohanimenõukogu otsuse alusel.

3.6. Nimevaidlused ja järelevalve

Eelnõu § 1 punktidega 37-39 täpsustatakse kohanimeseaduse § 26 sõnastust. Paragrahvi 26 lõike 1 punktides 1 ja 2 täpsustatakse järelevalve teostajaid kohanimeseaduse nõuete järgimise üle oma pädevuse piires: 1) Keeleinspektsioon, kes kontrollib kohanimede ametlikku ja avalikku keelekasutust; 2) Siseministerium, kes kontrollib kohanimede määramise õiguspärasust ning kohanimeandmete vastavust seaduses sätestatud ning selle alusel vastu võetud õigusaktidega sätestatud nõuetele. Varasema regulatsiooni kohaselt ei olnud selgelt välja toodud asutusi, kes peavad järelevalvet teostama. Lisaks laiendatakse järelevalve ulatust. Kui varem jälgiti vaid nimede kasutamist geograafilistel kaartidel, siis nüüd kontrollitakse ka õiguspärasust ja vastavust kohanimedele esitatavatele nõuetele.

Lõikega 2 täpsustatakse järelevalvet teostava ametiisiku õiguseid ning sättesse lisatakse järelevalveõigus andmekogumi andmete üle.

Lõikega 3 kaasajastatakse sunniraha suurus. Aluseks on võetud ruumiandmete seaduse § 76 lõikes 4 toodud sunniraha ülemmäär. Kuna koha-aadressid tuginevad suures osas kohanimedele, siis on otstarbekas vastav ülemmäär ühtlustada ruumiandmete seaduses sätestatuga.

3.7. Vastutus

Eelnõu § 1 punktiga 40 täpsustatakse ja kaasajastatakse kohanimeseaduse § 27 lõigete 1 ja 2 sõnastust, mis näeb ette vastustuse ametliku kohanime määramise ja kasutamise nõuete rikkumise eest. Juriidilise isiku rahatrahvi summaks on kuni 2000 eurot. Rahatrahvi summa on erinev ruumiandmete seaduses sätestatust, kuivõrd antud rikkumiste näol ei ole tegemist niivõrd oluliste rikkumistega, mis sunniks juriidilisi isikuid trahvima väärteo eest 3200 euro ulatuses.

Ruumiandmete seaduse (§ 41) tähenduses on aadressiandmed andmed, mille abil kirjeldatakse aadressiobjekti asukohta ja määratakse see. Ruumiandmete seaduse § 42 kohaselt peab hoonetele, hooneosadele ja maaüksustele määrama koha-aadressi. Riigi või kohaliku omavalitsuse andmekogudesse kantud aadressiandmed on valdavalt koha-aadressid. Koha-aadressid koosnevad peamiselt kohanimedest (vastavalt ruumiandmete seaduse § 46).

Ruumiandmete seaduse § 49 lõike 2 kohaselt on koha-aadressis kasutatavad kohanimed ainult ametlikud kohanimed kohanimeseaduse tähenduses.

Seega ei või hoonete, hooneosade (korterite) ega maaüksuste koha-aadressides kasutada selliseid kohanimesid, mis ei vasta kohanimenõuetele. Kõigile riigi infosüsteemi kuuluvatele andmekogudele on aadressiandmete süsteemi (ADS) kasutamine kohustuslik, seega ei või üheski andmekogus kasutada koha-aadresse mida ei ole ADS-i kantud. ADS saab kohanimed kohanimeregistrist. Kohanimeregistrisse esitavad kohanimed kohanime määrajad.

Kohanimede määrajatel on võimalik rikkuda praktiliselt kõiki kohanimeseaduse nõudeid. Juhul kui kohanime määraja ei taga kohanime nõuetele vastavusse viimist, ei ole tagatud ka nõuetele vastavad koha-aadressid ja seega kõik teised andmekogud on sunnitud nõuetele mittevastavaid aadressiandmeid (eelkõige peame siinjuures silmas koha-aadresse) kasutama.

Ülejäänud isikute puhul, kes ei ole kohanime määrajad, saab vaadelda kohanime kasutamise nõuete rikkumist pigem selliste juhtumitena, kus kohanimi on nõuetele vastavalt küll määratud ja kohanimeregistrisse kantud, kuid kasutatakse ikkagi mõnd teistsugust nime.

Kohanime üks põhifunktsioone on koha tuvastamine ja selle leitavuse tagamine. Eriti kriitiline on koha leidmise kiirus näiteks kiirreageerijate töövaldkonnas, kuid ka näiteks tavaliklejale. Üldjuhul on ka kehtestamata jäetud kohanimed kohanimeregistrisse kantud ja kaardile ka ligilähedane asukoht märgitud, kuid kohanime mõjuala ulatus on seejuures siiski ebaselge (nt millises lõigus tänava nimi kehtib).

Kohanime määramise nõuded sätestatakse seaduse peatükis 2. Kohanime määramise nõudeid saab rikkuda eelkõige kohanime määraja, kelleks on üldjuhul kohalikud omavalitsused, jättes kohanime kehtestamata või selle ulatuse määramata. Rikkumise näiteks saame tuua juhud kui omavalitsus on asunud kasutama kohanimesid ilma neid ametlikult kehtestamata. Näiteks on omavalitsused adresseerinud maareformi käigus või aktiivse kinnisvaraarenduse käigus tekkinud katastriüksused liikluspindade või väikekohtade nimede järgselt, kuid kohanime ei ole seejuures kehtestanud ega määranud ka nimeobjekti ulatust. Samuti ei ole sageli tagatud määramata jäetud kohanime nõuetele vastavus. Näiteks on teadaolevalt Suurbritannia Suursaatkonna tegevusaadressiks Lucca keskus 1, Tabasalu alevik Harku vald, kuid sellist kohanime ei ole Harku Vallavalitsus kehtestanud, samuti ei ole teada, millise ruumilise ulatusega see kohanimeobjekt peaks olema ning ei ole ka antud ametlikku põhjendust võõrnime kasutamise kohta nagu näeb ette seaduse § 9 lg 2 alusel kehtestatud [kohanimede eestikeelsuse kindlakstegemise korra](#) § 4 lg 1.

Eriti probleemsed on juhtumid, kus paralleelselt kasutatakse mitut seesugust kohanime. Näiteks Harku vallas, Tabasalu alevikus esineb taolisi segadusi kohanimede kasutamisega - samas piirkonnas on kasutusel „Keskuse tee“ ja „Kallaste keskus“ ning lisaks neile veel ka ametlik kohanimi „Ranna tee“ (vt kaardil:

http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis?app_id=ADS4&punkt=531221,6588010.3&zoom=355.20000000652&setlegend=SALUS_HYBR=1,SALUS_KAART=0&LANG=1).

Selliste segaduste korral võib teatud olukordades tekkida oht ka inimestele, kus kohale kutsutud operatiivteenistused ei leia kohti piisavalt kiiresti üles. Viimati nimetatud piirkonnas asub ka Harku Vallavalitsuse hoone.

Eelnõu § 1 punktiga 41 sätestatakse kohanimeseaduse § 29 lõige 2 analoogselt eelnõu § 1 punkti 37 sõnastusele ümber, sätestades sõnaselgelt, et §-des 27 ja 28 sätestatud väärtegade kohtuvälised menetlejad on Keeleinspeksioon ja Siseministerium. Seni viidati konkreetsete valitsusasutuste asemel kohanimeseaduse § 26 lõikes 1 viidatud asutustele.

Eelnõu §-s 2 nähakse ette kinnistusraamatuseaduse § 12 punkti 4 kehtetuks tunnistamine. Muudatuse vajadus tuleneb kavandatavast kohanimeseaduse § 4 lõikest 3, mis sätestab juhud, mil maaüksus ei ole kohanimekohustusega objekt. Kinnistusraamatuseaduse § 12 sätestab kinnistusregistriosa pealkirja kantavate andmete loetelu. Viidatud paragrahvi punkti 4 kohaselt kantakse kinnistusregistriosa pealkirja andmed kinnistu nimetuse kohta, kui see on olemas. Kinnistu nimega seonduv on tekitanud palju segadust ja arusaamatusi, kuna isikud ei saa aru, mida tähendavad mõisted kinnistu nimi, katastriüksuse nimi ja kohanimi. Tihti kasutatakse neid mõisteid valesti, see tekitab omakorda palju arusaamatusi ja segadust. Kuna kinnistule nime andmine on ajalooline traditsioon, mis omab eelkõige emotsionaalset väärtust, tuleb kinnistusraamatuseaduse § 12 punkt 4 kehtetuks tunnistada. Selle tulemusena ei saa pärast muudatuse jõustumist kinnistu nimesid enam kinnistusraamatusse kanda ega kinnistusraamatusse kantud kinnistu nimesid muuta. Kõigi kinnistusraamatusse kantud kinnistu nimede automaatse kustutamise järgi ei ole vajadust, nende kustutamist saab kinnistu omanik taotleda, esitades vastavasisulise kinnistamisavalduse.

Eelnõu § 3 reguleerib seaduse jõustumist.

Seaduse eelnõu on kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega.

4. Eelnõu terminoloogia

Seaduse eelnõusse on võetud uus termin „kohanimeandmed“, mis on vajalik järelevalvemenetluse täpsustamiseks. Lisaks avatakse kohanimeandmete eritlemise mõiste.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE).

6. Seaduse mõjud

Seaduse vastuvõtmisega ei kaasne mõjusid riigi julgeolekule, rahvusvahelistele suhetele, majandusele, keskkonnale ega regionaalarengule.

Mõnevõrra mõjutab seaduse rakendumine riigiasutuste (Siseministeerium, Maa-amet) ning kohanimenõukogu ja nimeteadusliku usaldusasutuse töökoormust. Lisaks on seaduse rakendamisega seoses kavas viia läbi koolitusi kohanimemäärajatele.

Peamised sihtrühmad, keda seadus mõjutab, on kohanimemäärajad (kohanimeseaduse § 5). Seaduse jõustumisel täpsustub valdkonna reguleerimisala ning paraneb kohanimede kvaliteet. Kohanimekohustusega objektide nimekirja laienemine ja suurenenud järelevalve kohanimede õigsuse üle tagab kohanimede parema kvaliteedi. Kohanimeregistri andmehulk kasvab ligikaudu kümme korda ning kõik andmekogud, kus peetakse kohanimeobjekte põhiobjektidena, peavad kasutama kohanimeregistri andmeid.

Seaduse muudatus tagab INSPIRE direktiivi nõuete täitmise, seadusega ühtlustatakse kohanimeseaduse, ruumiandmete seaduse ja avaliku teabe seaduse terminoloogia.

Eelnõu seadusena rakendamisega kaasneb positiivne mõju kohaliku omavalitsuse üksuste halduskoormusele, kuna eelnõu § 1 punktides 6 ja 7 sätestatud erandite sissetoomisega, mis

juhtudel ei pea omavalitsus maaüksuste puhul kohanime määramise nõuetest lähtuma, vähendatakse oluliselt ruumiandmete seadusest tuleneva aadresside korrastamisega seotud ülesande täitmisega kaasnevat töömahtu.

Nimelt ruumiandmete seaduse § 49 lg 2 sätestab, et koha-aadressis (sh maaüksuste puhul) kasutatavad kohanimed peavad vastama kohanimeseadusele (ei või olla üldjuhul võõrkeelsed (v.a aja- ja kultuuriloolised põhjendused) ega või sisaldada numbreid ja lühendeid).

Maa-amet ja Siseministerium on alates ruumiandmete seaduse jõustumisest suhtunud mõõndustega koha-aadressina maaüksustele kohanimede määramisse ja mitte nõudnud omavalitsustelt nende muutmist, eeldades, et peatselt viiakse ka kohanimeseadusesse sisse vastavad eelnõuga ette nähtud kohustusi leevendavad sätted nende maaüksuste kohta, milliseid ei kasutata koha-aadressis ja millised ei pea vastama kohanimeseadusele. Kohanimeseaduse muudatused (eelnõu § 1 punktid 6 ja 7) sätestaksid need maaüksuste nimed, mille korral kohanimede määramise kohustust ei rakendataks¹. Ruumiandmete seaduse sätetest lähtuvalt peaks kõik koha-aadressides sisalduvad lähiaadressid (sh ka kõik katastriüksuste nimed) vastama kohanimeseaduse nõuetele (praegu on paljudes katastriüksuste nimedes numbreid, lühendeid jne, mis pole kohanimel lubatud). Arvestama peab aga elulise praktikaga, et koha-aadressides kasutatavad katastriüksuste nimed ei ole määratud mitte ainult hoonete juurde kuuluvatele maaüksustele, vaid ka suurele hulgal tehnilisi objekte teenindavatele maaüksustele (teedele, raudteedele, tänavatele, alajaamadele, karjääriledele jne) ning nt metskondadele, looduskaitsealade maaüksustele jne.

Eelnõu koostajatele teadaolevalt on kavas eelkirjeldatud mõõndusi ja täpsustusi lubada ka ruumiandmete seaduse (RAS § 40 lg 3) alusel välja töötatud uue ADS määruse eelnõu kohaselt. Seega oleksid kolm õigusakti koosmõjus ka omavahel kooskõlas.

Kui eelnõud Riigikogus vastu ei võeta koos kavandatavate § 1 punktide 6 ja 7 kohaste täiendustega, siis tuleb Maa-ametil ja Siseministeriumil omavalitsustelt jätkuvalt nõuda kehtiva ruumiandmete seaduse ja kohanimeseaduse nõuete täitmist, mille täies mahus rakendamine nõuab omavalitsustelt suurt lisatööd, mis omakorda võib kaasa tuua vajaduse katta omavalitsustele tekkinud lisakulutused ruumiandmete seaduse rakendamiseks riigieelarvest.

Eelnõu § 1 punktide 10-13 rakendamine vähendab samuti omavalitsuste halduskoormust ja kohanimemääramiseks kuluvat tööaega. Nimelt planeeritavate muudatustega lihtsustatakse kohanimemääramise menetluse töömahtu (avalikustamist ei rakendata maaüksuste puhul, kui määramist taotleb maaomanik; õigusaktile ei ole vaja lisada kaarti, kui nimeobjekti andmed ja ruumikuju on olemas mõnes riiklikus registris; erateele kohanime määramist ei ole vaja kooskõlastada Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumiga). Ehk kui kehtiva kohanimeseaduse kohaselt pidi kohanimemääraja kohanimemääramise eelnõud avalikustama 15 päeva jooksul, siis nüüd ei pea seda tegema, kui kohanime määramist taotleb maaomanik ise või tema tahe on tuvastatav maaüksuse moodustamise toimikus. Samuti ei ole vaja õigusaktile lisada kaarti, kui nimeobjekti andmed ja ruumikuju on olemas nimeobjekti andmeid põhiaandmetena pidavas riigi andmekogus.

¹ Maaüksust ei loeta kohanimelokohustusega objektiks, kui: 1) see on adresseeritud aadressikoha järgi; 2) see on moodustatud tehnilise objekti teenindamiseks; 3) sellel ei paikne adresseerimist vajavaid objekte; 4) see ei moodusta iseseisvalt kasutatavat kinnisasja.

Kokkuvõtvalt, omavalitsustele ei kaasne seaduse jõustumisega täiendavat töömahtu, kuna kehtiva kohanimeseaduse rakendamist eelnõuga omavalitsuste jaoks vastupidi lihtsustatakse ja regulatsioonid muudetakse üheselt mõistetavaks, samuti leevendatakse eelnõu kohaselt ruumiandmete seadusest tulenevat omavalitsuste töömahtu koha-aadressidele kohanimenõuete rakendamise kohustuse leevendamisega.

7. Seaduse rakendamiseks vajalikud kulutused ja eeldatavad tulud

Seaduse rakendamine toob kaasa rahalisi kulutusi riikliku kohanimeregistri vastutavale töötlejale, Siseministeriumile, kes peab korraldama andmehõive teostamise (kohanimede kogumine teistest registritest, uurimistulemused, andmete korrastamine registrile sobivale kujule tehnilise analüüsi või kohanimeeksperdi tööga) ja registri arendamise. Teostatavatele töödele ei ole pandud tähtaega.

Senini on kohanimeregistrisse kantud üksnes neid kohanimesisid, mille on registreerimiseks esitanud mõni kohanimemääraja või on teinud vastava otsuse kohanimenõukogu. Seetõttu on kohanimeregistris olevate andmete maht püsinud pikki aastaid stabiilsena umbes 36 000-40 000 kirje kandis. Eestis on aga tunduvalt rohkem kohanimesisid, hinnanguliselt 200 000. Selleks, et nende kohanimede alusel saaks toimida aadressiandmete süsteem, kiirreageerijatele oleksid leitavad nii jõed, järved kui ka mäed ja järsud kaldapealsed, siis on vajalik, et kõik kohanimed oleksid kogutud kohanimeregistrisse. Samuti on vaja tagada, et sama kohta nimetataks erinevates registrites ühesuguse nimega ja nimekuju oleks nii kaartidel kui ka andekogudes ühesugune. Vajadused on analoogsed nagu ka aadressiandmete süsteemi korral objektide leitavuse tagamine.

Seega kulutused on seotud eelkõige andmete hõivega (kogumisega erinevatest registritest) kui ka uurimistulemuste alusel. Teistest registritest ei saa andmeid siiski mitte lihtsalt üle võtta, vaid vajalik on ka andmete korrastamine kohanimeregistrile sobivale kujule nii tehnilise analüüsi meetodil kui ka kohanimeeksperdi tööga. Seega kaasnevad seaduse rakendamisega ühekordse andmete korrastamise kulud (§ 17 lg 4) hinnanguliselt 30 000 eurot. Teise kuluartikli moodustab kohanimeregistri tarkvara arendamine. Nimelt on vaja, et edaspidi oleks tagatud teiste registrite andmete riskasutamine ilma ametniku/töötaja poolse käsitööta, samuti tuleb arvestada et andmemahu kasvamisega kaasneb ka vajadus suurema hulga andmete töötlemise funktsioonide lisandumiseks. Seega lisanduvad kohanimeregistri arendusega seonduvad kulud hinnanguliselt ca 30 000 eurot. Kõigi eelmainitud kulutuste tegemine on vajalik, selleks et oleks tagatud kohanimeobjektide leitavus ning kohanimede haldamine ühtses süsteemis. Kohanimed kuuluvad kolme kõige olulisema andmegrupi hulka, mida sätestab ka ISPIRE direktiiv. Seega on kõik Euroopa Liitu kuuluvad riigid mõistnud kohanimede valdkonna olulisust ning kohanimede andmete pidamine teiste ruumiandmete alusandmeteks on iseenesest mõistetav. Ükski ruumiandmete valdkond ei saa toimida ilma kohanimede ja koha-aadressideta. Et aga koha-aadressid tuginevad eelkõige kohanimedele, siis peab riik tagama ka kohanimede haldamise kaasaegsel tasemel. Registri vastutav töötaja on Siseministerium ning volitatud töötaja on Maa-amet, kes reaalselt seletuskirjas märgitud arendusi teeb. Nimetatud kulutused tagatakse Siseministeriumi eelarvest. Registri arendamisega kaasnevad kulud vaid riigile, mitte omavalitsustele.

Seaduse rakendamiseks vajalike tööde tegemisele ei ole pandud tähtaega ning tegevusi viiakse ellu vastavalt eelarvelistele võimalustele. Nimetatud kulutuste katmine tagatakse Siseministeriumi eelarvest.

Kohalikele omavalitsustele seaduse rakendamisega täiendavaid kulutusi ei kaasne. Eelnõu seaduse rakendamisega kaasnevat lisakulusid ei ole täheldanud ka üleriigilised kohaliku omavalitsuse üksuste liidud, Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit, kes kooskõlastasid eelnõu vaikumisi.

8. Rakendusaktid

Seaduse jõustumisega seoses kehtestatakse regionaalministri määrus “Kohanime vormistamise ja kasutamise kord“ (seletuskirja lisa). Rakendusakt kavandatakse jõustada samaaegselt kohanimeseaduse jõustumisega 1.07.2013.

Praegu kehtivad, mitme õigusaktiga kehtestatud määrused koondatakse ühte rakendusakti, mille eesmärgiks on regulatsioonide õigusselguse tagamine ja kättesaadavuse lihtsustamine. Aktid, mis kaotavad käesoleva seaduse jõustumisega kehtivuse on:

- [Nimeobjektide liigitus](#) (regionaalministri 17.06.2004 määrus nr 4. RTL 30.06.2004, 87, 1374)
- [Kohanime liigisõna, hargtäiendi või muu osa lühendamise või ärajätmise kord](#) (regionaalministri 17.06.2004 määrus nr 3. RTL 30.06.2004, 87, 1373)
- [Kohanimeregistrisse andmete esitamise kord](#) (regionaalministri 05.10.2004 määrus nr 6. RTL 14.10.2004, 133, 2053)
- [Kohanimeregistrist andmete väljastamise kord](#) (regionaalministri 05.10.2004 määrus nr 5. RTL 14.10.2004, 133, 2052).

9. Jõustumine

Seadus jõustub 1.07.2013. a. Seaduse jõustumine on valitud lähtuvalt üldisest eelnõude menetlusele kuluvast ajast ning vajadusest tagada piisav üleminekuaeg, mille raames kavandab Siseministerium läbi viia asjakohaseid koolitusi.

10. Kooskõlastamine

Seaduseelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu [12-0747/01](#). Eelnõu kooskõlastati üleriigiliste omavalitsusliitudega, kellel eelnõule märkusi ei olnud.

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)

Heili Tõnisson
Valitsuse nõunik